

Vastaus Jenni Alasuutarin ja 16 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaan on taattava riittävä kielen opetus ja ryhmämuotoinen valmistavan opetuksen myös esikoululaisille ja 1. luokkalaisille suomenkielisissä kouluissa sekä 1.–9. luokkalaisille ruotsinkielisissä kouluissa

VD/4858/00.02.00.03/2025

KK/HM/SR/MT

Jenni Alasuutari sekä 16 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Kielen oppiminen on avain menestykseen

Vantaalla suuri osa oppilaista on vieraskielisiä. Vuonna 2023 peruskouluikäisistä 7–15-vuotiaista 31 prosenttia oli vieraskielisiä. Vieraskielisille lapsille tarjotaan valmistavaa opetusta, jonka tarkoitus on kehittää heidän suomen tai ruotsin kielen taitoaan ennen siirtymistä yleisopetukseen.

Nykyisin Vantaalla valmistava opetus järjestetään inklusiivisesti yleisopetuksen ryhmissä 1. vuosiluokan oppilaille ja ryhmämuotoisesti 2.–9. vuosiluokan oppilaille. Ruotsinkielinen valmistava opetus järjestetään lähtökohtaisesti inklusiivisesti yleisopetuksen ryhmissä kaikille ja ”jos tarkoituksen mukaista, ryhmämuotoisesti.”

Tämä malli ei toimi. Jos täysin suomea tai ruotsia osaamaton lapsi sijoitetaan suoraan yleisopetukseen ilman riittävää kielitukea eikä hän siis pääse ryhmämuotoiseen valmistavaan opetukseen, hän ei opi kieltä tarpeeksi tehokkaasti. Hänen oppimisensa vaikeutuu, ja samalla myös muu luokka kärsii, kun opetusta täytyy mukauttaa yhden oppilaan tarpeisiin. Sen sijaan kolmasluokkainen isompi sisarus, joka pääsee ryhmämuotoiseen valmistavaan opetukseen, oppii suomen tai ruotsin nopeammin ja pärjää paremmin koulussa.

Hyvä malli voisi olla, että kotiluokan saa heti, mutta alkuun osallistuu esim. vain kuvaamataidon ja musiikin tunneille kotiluokkansa kanssa ja muuten käy saman koulun valmistavassa luokassa. Näin koulun, luokan ja kavereiden ei tarvitse myöhemmin vaihtua. Sitä mukaa, kun kielitaito kehittyy, oppilas voi siirtyä yhä useammassa aineessa kotiluokkaan. Valmistavalla luokalla opiskelu voisi jatkua nykyisen yhden vuoden sijaan kaksi.

Oppiminen onnistuu parhaiten, kun kaikki ymmärtävät opetuskieltä (suomea tai ruotsia) ja tuntevat suomalaisen koulumaailman toimintaperiaatteet.

Vantaan on taattava riittävä kielen opetus ja ryhmämuotoinen valmistavan opetuksen myös esikoululaisille ja 1. luokkalaisille suomenkielisissä kouluissa sekä 1.–9. luokkalaisille ruotsinkielisissä kouluissa.

Kotoutuminen on toimivan yhteiskunnan perusta – ja sen ytimessä on kielitaito.”

Kaupunginvaltuusto 16.6.2025 § 40

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu Jenni Alasuutarin ja 16 muun valtuutetun aloite Vantaan on taattava riittävä kielen opetus ja ryhmämuotoinen valmistavan opetuksen myös esikoululaisille ja 1. luokkalaisille suomenkielisissä kouluissa sekä 1.–9. luokkalaisille ruotsinkielisissä kouluissa

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Perusopetukseen valmistava opetus on perusopetuslain tarjoama mahdollisuus tukea lapsia ja nuoria, joilla ei vielä ole valmiuksia opetuskielessä. Valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa määritellään, että opetusryhmien muodostamisesta vastuu ja määräysvalta kuuluu opetuksenjärjestäjälle. Aloitteentekijöiden aloittama keskustelu on näin ollen erityisen tärkeää opetuksen laadun varmistamiseksi.

Suomenkielisessä esiopetuksessa sekä ensimmäisellä luokalla valmistava opetus toteutetaan lähtökohtaisesti inklusiivisesti lähikoulussa. Tarkennettakoon lisäksi, että 1.-luokkalaisten ikäisiä kesken kouluvuoden muuttavia oppilaita ohjataan syksyn ajan lähikouluunsa inklusiiviseen opetukseen, vuodenvaihteen lähellä harkiten joko inklusiiviseen tai ryhmämuotoiseen opetukseen, ja talviloman jälkeen pääsääntöisesti ryhmiin. Viimeistään toisesta vuosiluokasta alkaen oppilaat ohjataan valmistavan opetuksen ryhmiin.

Ruotsinkielisessä opetuksessa valmistavaa opetusta tarvitsevia oppilaita on esi- ja perusopetuksessa vuosittain vain muutamia, mistä syystä opetus järjestetään lähtökohtaisesti inklusiivisesti. Myös ruotsinkielisiin palveluihin ollaan kuitenkin rekrytoimassa valmistavaan opetukseen keskittyvä opettaja näiden oppilaiden tueksi.

Vantaalla ei ole omakohtaista selvitystä siitä, miten valmistavassa opetuksessa saavutettu kielitaidon taso eroaa opetusmuodon mukaan. Inklusiivista valmistavaa opetusta tarjotaan kuitenkin nykyisin laajasti Suomessa, muun muassa kaikissa C6-kaupungeissa vähintään esiopetuksessa ja ensimmäisellä luokalla, osassa myös toisella vuosiluokalla tai sitäkin vanhemmille oppilaille. Espoossa on siirrytty syksystä 2025 tarjoamaan kaikille 1.–2.-luokan oppilaille valmistava opetus inklusiivisena, ja tätä muutosta edelsi pilotointivaihe selvityksineen.

Espoossa verrattiin valmistavaa opetusta erillisessä ryhmässä opiskelevien oppilaiden oppimistuloksia inklusiivisesti opiskelleiden oppimistuloksiin Lukimat-testeissä sekä Pienten kielireppu -testeillä. Vertailussa todettiin, että oppimistuloksissa ei havaittu eroa. Sen sijaan kotoutumistulokset olivat lupaavia: inklusiivisesti opiskelleet oppilaat ystävystyivät useammin perusopetuksen oppilaiden kanssa.

Opetushallitus (OPH) toteaa valmistavaa opetusta koskeissa ohjeissaan, että valmistavaa opetusta voi järjestää joko ryhmämuotoisesti tai inklusiivisena opetuksena. OPH katsoo, että inklusiivisesti järjestettäessä resurssien ohjaaminen yhteisopetukseen ja tarvittaessa pienryhmäopetukseen, opetuksen suunnittelu ja kielitietoiset työtavat tukevat oppimisen tuloksellisuutta. Kielitietoisien työtapojen käyttö inklusiivisessa valmistavassa opetuksessa hyödyttää OPH:n näkemyksen mukaan kaikkia oppilaita ja eriyttää opetusta luontevasti ja joustavasti.

Kaupunki saa valtiolta korvauksen kaikista valmistavassa opetuksessa opiskelevista oppilaista. Oppilaskohtainen valtionosuus on 1 490 euroa/kk yhdeksän opetuskuukauden ajalta.

Inklusiivisesti opetettavien oppilaiden osalta rahoitukseksi on Vantaalla sovittu niin sanottu reppurahamalli, jossa oppilaan kouluun kohdennetaan normaalin perusopetuksen oppilaan kustannusten lisäksi 5 500 euroa täydentävää rahoitusta. Tällä saadaan kustannettua koulun harkinnan mukaan esimerkiksi suomi toisena kielenä -opetusta joko samanaikaisopetuksena tai erillisopetuksena ja/tai koulunkäynninohjaajan tukea. Näiden avulla pystytään eriyttämällä ja joustavin järjestelyin tuottamaan valmistavaa opetusta ja vahvemmin kielitietoista opetusta niin valmistavaa opetusta suorittavan kuin ryhmän muiden kielellisestä tuesta hyötyvien tarpeisiin.

Esiopetuksessa valmistava inklusiivinen opetus tuottaa perusopetusta vastaavalla tavalla 5 500 euron lisäresurssin. Esiopetusta annetaan 700 tuntia, mutta valmistavaa opetusta 6-vuotiaille 900 tuntia. Esiopetuksen toimintakulttuuriin kuuluu, että opetus annetaan aina lapsiryhmälle, joten vaikka ryhmässä olisi vain yksi valmistavaa opetusta suorittava lapsi, varhaiskasvatuksen esiopettaja kokoaa hänen ympärilleen muita lisäopetuksesta hyötyviä lapsia myös esiopetuksen ylittävien valmistavan opetuksen tuntien ajaksi. Näin valmistavan opetuksen resurssista pääsee hyötymään itse asiassa suurempi joukko kuin pelkkä resurssia tuottava osa lapsista.

Nykykäsityksen mukaan (ks. esim. Mustonen, Kronholm & Suni julkaisussa Kielikoulutus mukana muutoksessa, AFinLAN- teema 2023 / n:o 16) kielenoppimista tapahtuu tehokkaimmin ympäristöissä, joissa oppija pääsee osalliseksi kohdekieltä käyttävään yhteisöön. Kielenoppiminen vaatii runsaasti havainnoitavaa kielialainesta sekä merkityksellisiä tilanteita, joissa päästä harjoittelemaan.

Opetuksen rinnalla on erittäin tärkeää, että oppija saa tilaisuuksia luoda sosiaalisia suhteita opittavaa kieltä jo hyvin osaavien kanssa. Kieltä opitaan käyttämällä, ja tilaisuuksia käyttäen opittavaa kieltä syntyy moninkertaisesti enemmän, jos oppijalla on mahdollisuus käyttää sitä myös vapaissa tilanteissa sekä koulun tai päiväkodin ulkopuolella. Inklusiivisessa opetuksessa opiskeleville näitä mahdollisuuksia syntyy ryhmämuotoisessa opetuksessa opiskelevia enemmän ja luontevammin.

Valmistavan opetuksen opetussuunnitelman mukaisesti ryhmämuotoisessa valmistavassa opetuksessa opiskelevia oppilaita integroidaan mahdollisimman pian valmistavan opetuksen alettua ja yhä laajemmin sen kestäessä myös perusopetuksen ryhmiin. Integrointitunnit aloitetaan oppiaineista, jotka kunkin oppilaan kohdalla yksilökohtaisesti arvioidaan oppilaalle mielekkäiksi. Tällainen oppiaine voi olla oppilaan taustasta riippuen esimerkiksi jokin taito- tai taideaine tai osalle ennemmin esimerkiksi matematiikka tai englanti.

Ryhmämuotoisen valmistavan opetuksen suuri haaste on juuri aloitteessa huomioitu koulun, luokan ja kavereiden vaihtuminen valmistavan opetuksen päättyessä. Ryhmämuotoista opetusta on Vantaalla pyritty laajentamaan mahdollisimman kattavaksi verkoksi, mutta ryhmiä ei nykyisellä rahoituksella pystytä perustamaan jokaiseen toimipisteeseen.

Vantaa on pyrkinyt helpottamaan oppilaiden siirtymää valmistavasta opetuksesta perusopetukseen mahdollistamalla erityisperustaisella lähikoulupäätöksellä opintojen jatkamisen valmistavan opetuksen tarjonnassa koulussa. Tämä ei kuitenkaan varsinkaan pienimpien oppilaiden kohdalla ole välttämättä huoltajista houkutteleva vaihtoehto, sillä koulumatka voi muodostua pitkäksi. Tällöin oppilaalla ei myöskään ole yhdenvertaisia mahdollisuuksia muodostaa kaverisuhteita kotinsa lähiympäristössä tai kiinnittyä oman alueensa palveluihin. Nykyisessä taloustilanteessa on myös huomioitava, että erityisperustainen lähikoulupäätös voi tuottaa kaupungille lisäkuluja, sillä nämä oppilaat ovat oikeutettuja koulumatkaetuun, mikäli koulukuljetusperusteet täyttyvät.

Nykyinen valmistavan opetuksen rahoitus ohjaa tarjoamaan valmistavaa opetusta yhdeksän opetuskuukauden verran, mutta osalle oppijoista tämä aika on tunnistettu liian lyhyeksi. Erityisesti luku- ja kirjoitustaidottomat tai rikkonaisesti koulua käyneet perusopetuksen alkuvaiheen jo ohittaneet oppilaat hyötyisivät pidempikestoisesta vahvasta kielellisestä tuesta.

Tämä tarve on tunnistettu valtakunnallisesti, ja valtioneuvosto on esittänyt valmistavalle opetukselle yhden vuoden lisäoptiota. Lisävuosi kohdennettaisiin sitä eniten tarvitseville, ja se toteutettaisiin niin, että oppilas siirretään perusopetukseen, mutta hän saa sen rinnalla valmistavaa opetusta lisätukena. Tämä niin sanottu lisäValo on tarkoitus ottaa käyttöön 1.8.2026. Asiaa valmisteleva Opetushallitus on katsonut tärkeäksi, että lisäValo toteutetaan nimenomaisesti perusopetuksen yhteydessä, jotta oppilaiden sosiaalistuminen oman ikäluokkansa kohdekielisiin vertaisiin olisi mahdollisimman taattua ja näin tukisi opetuskielen oppimista.

Kuten edellä on todettu, nykytutkimuksen mukaan kielenoppiminen on helpointa ympäristössä, jossa kieltä pääsee käyttämään mahdollisimman paljon, ja jossa on mahdollisuus sosiaalistua osaksi kielenkäyttäjien yhteisöä. Sama pätee myös koulukulttuurin oppimiseen. Ryhmämuotoisen opetuksen haaste on monesti siinä, että kukaan ryhmän oppilaista ei tunne suomalaista koulukulttuuria. Valmistavan opetuksen ryhmässä opetus rakentuu opetuskielen oppimisen ympärille, ja päivää rikkovat oppilaiden – sinänsä äärimmäisen tarpeelliset – integrointitunnit perusopetuksen ryhmissä. Ryhmään muodostuu siis omanlaisensa työskentelyn ja olemisen kulttuuri, joka rakentuu hiukan perusopetuksesta poikkeaville lähtökohdille.

Ryhmämuotoisessa valmistavassa opetuksessa opiskelleelle muutos kokonaan perusopetukseen siirryttäessä voi integrointitunneista huolimatta muodostua oppilaalle todella haastavaksi ja raskaaksi. Juuri kun oppilas on kotiutunut omaan valo-ryhmään, kiinnittynyt sen opettajiin ja oppilaisiin sekä hankkinut riittävän kielitaidon ryhmässä pärjätäkseen, hän joutuukin aloittamaan alusta ja useimmiten toteamaan, että valmistavassa opetuksessa opittu opetuskielen taso ei vielä riitä sujuvaan opiskeluun. Tutkitusti kielitaidon kehittyminen akateemisen suoriutumisen tasolle vie keskimäärin 5–7 vuotta. Tarvitaan siis runsaasti oppilaan ponnisteluja sekä hänelle kohdennettua tukea ja S2-opetusta vielä valmistavan opetuksen jälkeenkin.

Toinen haaste ryhmämuotoisessa opetuksessa on oppilaiden ikähaitari. 1.-luokkalaisten kehitysvaihe ja oppimistavoitteet eroavat voimakkaasti jo vaikkapa 3.-luokkalaisten vastaavista, mutta valmistavan opetuksen ryhmiä ei nykyisellä rahoituksella pystytäkään perustamaan niin runsaasti, että oppilaita voitaisiin sijoitella kohtuullisen matkan päähän kotoa ala-/yläkoulujakoa hienojakoisemmin ikä- tai taitotasoon perustuen. Jos inklusiivinen valmistava opetus loppuisi, ekaluokkalaisten opiskelisivat samoissa ryhmissä 2.–6.-luokkalaisten oppilaiden kanssa siitä huolimatta, että heiltä ei ikävaihe huomioiden voida edes odottaa samankaltaisia koululaisen taitoja kuin vanhemmilta oppilailta. Toisaalta inklusiivisessa opetuksessa he saavat rauhassa, yhdessä ikätoveriensä kanssa, kasvaa koululaisina ja ottaa ikäkaudelleen sopivassa tahdissa haltuun lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan perustaitoja.

Aloitteen vaatimus riittävän kielen opetuksen takaamisesta ensiarvoisen tärkeänä lähtökohtana: Moninaistuvassa Suomessa ja Vantaalla on kestävä tulevaisuuden näkökulmasta oleellista, että pystymme kehittämään opetusjärjestelyjämme nykypäivän oppijoita mahdollisimman hyvin tukeviksi. Vantaan kasvatuksen ja oppimisen toimiala on sitoutunut noudattamaan inklusiivisen toimintakulttuurin periaatteita. Lasten ja nuorten eriarvoistumisen ehkäisy sekä osallisuuden vahvistaminen korostuvat lisäksi toimialan Monikielisten oppijoiden osaamisen kehittämisohjelmassa ja Lapsiystävällinen kunta -työssä.

Inklusiivisen valmistavan opetuksen haasteiksi on tunnistettu riittävä perehdytys, suuret perusopetuksen ryhmät, joissa on paljon erilaista tukea tarvitsevia oppilaita, sekä resurssin kohdentaminen. Mikäli näitä ei saada riittävässä määrin vastaamaan tarpeita, opetusta on vaikea järjestää tyydyttävällä tavalla.

Vantaalla inklusiivisen valmistavan opetuksen laatua tuetaan selkeillä prosessikuvauksilla sekä säännönmukaisella, vuosittain toteutuvalla perehdytyksellä. Suomenkielisessä esiopetuksessa opettajien tukena toimivat alueelliset kieli- ja kulttuurikoordinaattorit ja perusopetuksessa aluekoordinaattorit. Ruotsinkielisissä palveluissa valmistavan opetuksen osaamista ollaan tehostamassa valmistavaan opetukseen keskittyvän opettajan resurssilla.

On tärkeää lisäksi huolehtia valmistavan opetuksen ohjauksesta ja riittävästä rahoituksesta toimialalla, seurata oppimistuloksia sekä kerätä palautetta, jotta kehittämistoimet osataan suunnata tarkoituksenmukaisesti. Riittävä täydennyskoulutusmahdollisuuksien tarjonta on ensiarvoista laadukkaan valmistavan opetuksen ja sitä tukevan kielitietoisen opetuksen takaamiseksi.

Nykytutkimukseen, Opetushallituksen ohjeistuksiin sekä Vantaalla ja muissa suurissa kaupungeissa kerättyyn kokemukseen perustuen suosittaa kasvatuksen ja oppimisen toimiala valtuustoaloitteesta poiketen inklusiivisen valmistavan opetuksen jatkamista nykyisessä laajuudessa.

Kaupunginhallitus 4.11.2025 § 22

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Jenni Alasuutarille ja 16 muulle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin jättää asia pöydälle kaupunginhallituksen 17.11.2025 pidettävään kokoukseen.

Liitteet:

- allekirjoitettu Jenni Alasuutarin ja 16 muun valtuutetun aloite Vantaan on taattava riittävä kielen opetus ja ryhmämuotoinen valmistavan opetuksen myös esikoululaisille ja 1. luokkalaisille suomenkielisissä kouluissa sekä 1.–9. luokkalaisille ruotsinkielisissä kouluissa

Täytäntöönpano: Lakiasiat- ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kieli- ja kulttuuritietoisuuden erityisasiantuntija Hannaleena Maarianvaara, puh. +358 40 592 1487
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)